

Lublin 12 lutego 2017 r.

Dr hab. Dariusz Wadowski
Katedra Medialnej Komunikacji Społecznej
Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
Wydział Nauk Społecznych
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego oraz osiągnięcia naukowego doktora Pawła Rydzewskiego

Recenzja została sporządzona w ramach postępowania habilitacyjnego na podstawie uchwały Rady Wydziału Nauk Społecznych KUL z dn. 22 września 2016 r. Podstawą recenzji były zasady określone w *Ustawie z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*. Kryterium oceny stanowiło *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego*.

1. Charakterystyka ogólnego profilu naukowego habilitanta

Kariera naukowa dr. Pawła Rydzewskiego rozwija się w obszarze socjologii. W 1985 r. uzyskał tytuł magistra socjologii w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, a w 1993 r. tytuł doktora nauk humanistycznych na WNS KUL na podstawie rozprawy „Rozwód w cyklu życia rodziny” napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Piotra Kryczki. Od 1996 r. pracował, najpierw jako asystent, a potem adiunkt, w Katedrze Socjologii Rodziny i Wychowania w Instytucie Socjologii KUL. Od 1998 r. był zatrudniony na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, gdzie kierował Katedrą Socjologii. Od 2015 r. zatrudniony jest w Instytucie Socjologii UMCS w Pracowni Metod i Technik Badawczych. Podczas swojej kariery naukowo-dydaktycznej pracował również w Filii WNS KUL w Stalowej Woli oraz w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu. Cały przebieg kariery naukowo-dydaktycznej habilitanta jest związany z socjologią i zauważalna jest w niej specjalizacja w kierunku socjologii małżeństwa i rodziny oraz metodologii badań społecznych.

Od samego początku naukowej biografii dr. Rydzewskiego dostrzec można również zainteresowanie problematyką rozwodów, co związane było z realizacją dużego projektu badawczego i zaowocowało doktoratem oraz kilkoma opublikowanymi w czasopismach artykułami. Tematyka ta stanowi też główną oś łączącą artykuły przedstawione jako główne osiągnięcie naukowe habilitanta.

Oprócz zagadnień rozwodów i metodologii badań socjologicznych, w rozwoju naukowym habilitanta pojawia się także kilka innych wątków treściowych, którym poświęcał on swoją uwagę. Należy tu problematyka bezdomności, bezrobocia, ubóstwa, migracji, środowiska naturalnego oraz społeczności lokalnych i samorządu. W zakresie wszystkich tych tematów habilitant posiada znaczne dokonania w postaci zrealizowanych projektów badawczych, opracowanych raportów i ekspertyz lub opublikowanych artykułów.

2. Charakterystyka i ocena głównego osiągnięcia naukowego habilitanta

Habilitant jako główne osiągnięcie naukowe przedstawił cykl 8 monotematycznych artykułów poświęconych metodologicznym aspektom badania rozwodów. Cykl został zatytułowany jako *Wieloaspektowa analiza rozwodów*. Ogółem przedstawione do oceny artykuły obejmują 142 strony. Stanowi to wystarczający, choć niezbyt obszerny materiał, aby cykl artykułów uznać za dorobek niezbędny do ubiegania się o habilitację. Większość tych

artykułów (6) ukazała się w wydawanych przez PAN „Studiach Demograficznych” (daty publikacji: 1997, 1998, 1999, 2002, 2004, 2007), a 2 pozostałe w wydawanych przez IS KUL „Rocznikach Nauk Społecznych” (daty publikacji: 2010, 2013). Wprawdzie rozpiętość czasowa publikacji jest dość duża, to jednak ze względu na poruszaną problematykę, nie można mówić o jakiegokolwiek dezaktualizacji treści. Tym samym cykl może być uznany za spójną całość rozwijającą i uszczegółowiającą poszczególne zagadnienia.

W artykule *Rozwód w opinii społecznej w latach 1990.* („Studia Demograficzne” 1999, nr 1(135), s. 73-90) autor skupia się nad społecznym postrzeganiem zjawiska rozwodów. Dr Rydzewski wychodzi z założenia, że zmiany liczby rozwodów warunkowane są liberalizacją opinii społecznej w tym zakresie, co powoduje obniżenie psychologicznych barier przed rozwodem. Tezę tę poddanej statystycznej analizie wykorzystując dane z bazy PGSS z lat 1992, 1993, 1994, 1995 i 1997. Przedmiotem badania są odpowiedzi na pytanie o dopuszczalność rozwodu, co pozwoliło autorowi skonstruować skalę postaw obejmującą cztery typy: liberalistyczny, legalistyczny, rygorystyczny i niezdecydowany. Analiza statystyczna wykorzystująca wielokrotną regresję liniową, skalowanie wielowymiarowe i analizę korespondencji zmierzała do określenia zakresu oddziaływania wybranych zmiennych niezależnych na częstość występowania ww. postaw. Przeprowadzone analizy zmierzały również do uchwycenia zmian częstotliwości występowania tych postaw w czasie, a więc w przekroju dynamicznym. Tekst *Zdrowotne i psychologiczne konsekwencje rozwodów* („Studia Demograficzne” 1997, nr 1(127), s. 83-95) wychodzi z założenia o oddziaływaniu sytuacji rozwodu na zdrowie fizyczne i dobrostan psychiczny osób rozwodzących się. Jako materiał empiryczny autor wykorzystuje dane zastosowane również w poprzednio wymienionym artykule, a pochodzące z ogólnopolskich sondaży PGSS, natomiast jako metody statystyczne przyjęto analizę logarytmiczno-liniową i analizę korespondencji, gdzie porównywano wyniki zamężnych/zonatyh i rozwiedzionych. Badanie potwierdziło związek między stanem zdrowia i samopoczuciem psychicznym osób rozwiedzionych. Kolejny artykuł *Typy procesu rozwodowego a przystosowanie porozwodowe kobiet ze środowisk wielkomiejskich na przykładzie Lublina* („Studia Demograficzne” 1998, nr 3(133), s. 61-70) koncentruje się na zróżnicowaniu form procesu rozwodowego oraz na sposobach radzenia sobie przez kobiety z tym trudnym doświadczeniem życiowym. Jako punkt wyjścia do badań wykorzystano typologię procesu rozwodowego K. Kressela, który wyodrębnił następujące typy: powikłany, autystyczny, konfliktowy i obojętny. Autor postawił sobie za zadanie empiryczne stwierdzenie częstości występowania tych typów oraz ich uwarunkowań, tzn. głównych czynników decydujących o ich wystąpieniu. Zastosowano standaryzowaną metodę badawczą (kwestionariusz ankiety pocztowej) będący autorską adaptacją innych kwestionariuszy, w tym jednego z USA. Przeprowadzone badania wykazały, że najlepszemu przystosowaniu porozwodowemu sprzyja obojętny typ procesu rozwodowego, natomiast najtrudniej przystosować się rozwiedzionym, które objęte były procesem typu powikłanego. W artykule *Ryzyko rozpadu małżeństw w Polsce. Empiryczne implikacje teorii Levingera* („Studia Demograficzne” 2002, nr 1(141), s. 69-84) autor sięgnął do teorii G. Levingera, która zakłada występowanie powiązań ryzyka rozpadu z jakością małżeństwa oraz z występowaniem barier przed rozwodem i alternatyw dla dotychczasowego małżeństwa. W oparciu o bazę danych PGSS autor przeprowadził statystyczną analizę danych pod kątem poszukiwań związków między ryzykiem rozpadu małżeństwa a wybranymi zmiennymi społeczno-demograficznymi. Procedurami zastosowanymi podczas tej analizy była analiza wariancji i wielokrotna regresja liniowa. Przeprowadzone analizy wykazały, w jaki sposób określone uwarunkowania życiowe, społeczne i demograficzne w polskich warunkach oddziałują na stopień ryzyka rozpadu małżeństwa.

Wymienione powyżej artykuły stanowią przykład twórczego zastosowania różnych metod badawczych, danych i metod ich analizy do badania konkretnego zjawiska

społecznego, jakim jest rozwód. Czytając je jako wspólny zbiór tekstów otrzymujemy rozbudowaną i wieloaspektową wiedzę na temat różnych uwarunkowań i konsekwencji rozwodów. Kolejne artykuły koncentrują się przede wszystkim na zagadnieniach metodologicznych, związanych ze sposobem gromadzenia danych empirycznych w badaniach rozwodów.

Artykuł *Metody doboru próby w badaniach nad rozwodami* („Studia Demograficzne” 2004, nr 1(145), s. 55-73) omawia podstawowe procedury doboru próby (losowe i nielosowe) zwracając uwagę na możliwe ich zastosowania w oparciu o wnioski płynące z analizy wyników badań nad rozwodami opublikowanymi w amerykańskich czasopismach specjalistycznych, takich jak: „Journal of Marriage and the Family”, „Journal of Divorce & Remarriage”, „Journal of Family Issues”, „Family Relations”, z lat 1980-2000. Każda z metod doboru próby została przedstawiona w sposób szczegółowy i wieloaspektowy. Druga część artykułu koncentruje się na możliwościach i ograniczeniach związanych z wtórną analizą wyników dużych sondaży, do których dostęp umożliwiają bazy danych przygotowywane w ramach realizowanych projektów. Autor prezentuje kilka takich projektów, pochodzących z różnych krajów, najbardziej znanych i najczęściej wykorzystywanych przez socjologów badających rozwody. Tekst *Metody analizy danych w socjologicznych badaniach rozwodów* („Roczniki Nauk Społecznych”, T. 2 (38), 2010, s. 275-297) jest omówieniem metod analizowania danych ilościowych stosowanych aplikowanych w badaniach rozwodów. Źródłem materiału również były artykuły z renomowanych amerykańskich czasopism. Autor koncentruje się tu na samych metodach analizy statystycznej szczegółowo omawiając ich zastosowania i założenia. Przedstawione zostały: wielokrotna regresja liniowa, regresja logistyczna i modele probit, analiza korelacyjna, analiza wariancji, analiza przeżycia, korelacja kanoniczna, analiza ścieżek, analiza czynnikowa, model LISREL i analiza skupień. Autor przywołuje przykłady konkretnych analiz opierających się na wspomnianych metodach analizy starając się wyeksponować zalety i ograniczenia związane z ich wykorzystaniem. Dochodzi do wniosku, że współczesne socjologiczne badania rozwodów w większym stopniu stanowią odzwierciedlenie postępu w zakresie komputerowych narzędzi analizy statycznej aniżeli ujawniają próby poszukiwania nowych wymiarów i aspektów zjawiska rozwodów. W artykule *Wykorzystanie wywiadów i technik ankietowych w socjologicznych badaniach rozwodów* („Roczniki Nauk Społecznych” 2013, T. 5 (41), nr 4, s. 127-152) zostały omówione najczęściej stosowane w badaniach rozwodów metod i technik badawcze w oparciu o bazę amerykańskich artykułów z lat 1980-2010. Prócz samej prezentacji metod i technik artykuł stara się także odpowiedzieć na pytanie o konsekwencje wykorzystania określonych metod, a ściślej mówiąc o ich wpływ na uzyskiwane wyniki. Dr Rydzewski szczegółowo omawia poszczególne procedury i ich zastosowanie na konkretnych przykładach, zwraca uwagę na najważniejsze zalety i ograniczenia każdej z metod oraz na fakt, iż wiele analizowanych sprawozdań z badań pozbawionych jest pogłębionych i rzetelnych informacji metodologicznych. Artykuł *Narzędzia pomiaru w ilościowych badaniach rozwodów* („Studia Demograficzne” 2007, nr 2(152), s. 45-63) charakteryzuje standaryzowane narzędzia wykorzystywane podczas badań nad rozwodami wiążąc te instrumenty z poszczególnymi aspektami i kontekstami badanego zjawiska: przyczynami rozwodów, ryzykiem rozpadu małżeństwa, przystosowania porozwodowego, kondycji zdrowotnej i psychicznej, satysfakcją z małżeństwa, przystosowaniem małżeńskim, poziomem konfliktów, posiadanych alternatyw wobec aktualnego małżeństwa. Taki sposób analizy stosowanych narzędzi sprawia, że są one omawiane i oceniane z punktu widzenia możliwości zastosowań, a więc zmierza w kierunku poszukiwania praktycznych rozwiązań badawczych.

Ta grupa artykułów skoncentrowana na zagadnieniach metodologii badań rozwodów, przedstawia poszczególne metody, techniki i narzędzia oraz ich zastosowanie. Właśnie ten

ostatni punkt stanowi szczególną zaletę tego materiału. W krytycznym oglądzie habilitanta i w zestawieniu z konkretnymi zastosowaniami, poszczególne metody zbierania danych, sposoby operacjonalizowania wskaźników i konstruowania narzędzi nabierają nowego wymiaru, gdzie kluczowe staje się ich dostosowanie do konkretnych celów badawczych i konkretnego przedmiotu badań.

W przedstawionym do oceny cyklu artykułów habilitant wykazuje się nie tylko wysokim poziomem kompetencji metodologicznej, ale również daleko posuniętą wrażliwością metodologiczną. Cecha ta nie bazuje wyłącznie na wiedzy podręcznikowej, ale wynika z rozwiniętych umiejętności krytycznej analizy dotychczasowych badań, a także z własnej praktyki badawczej, gdzie wady, zalety, ograniczenia, trafność i skuteczność metod i procedur weryfikowane są osobiście i bezpośrednio. Wszystkie artykuły charakteryzują się dużą dbałością o komunikatywność i precyzję języka, jakością prezentacji materiału dowodowego oraz właściwe uzasadnienie formułowanych wniosków. Warto również podkreślić, że habilitant w swoich opracowaniach w szerokim zakresie wykorzystuje literaturę obcojęzyczną poddając dyskusji i krytycznemu oglądowi zawarte w niej tezy, a także przyjmowany w niej sposób prezentacji zagadnień metodologicznych.

Przedstawione dzieło zachęca do przemyśleń i dyskusji. Autor w swoich artykułach skupia się przede wszystkim na samym procesie rozwodowym, na jego dynamice i uwarunkowaniach, a także na sposobach empirycznego badania jego przyczyn, przebiegu i konsekwencji. Tego typu podejście ma istotną zaletę, jaką jest możliwość wnikliwego przebadania i zrozumienia określonego zjawiska społecznego w jego zróżnicowanych formach i właściwej mu dynamice. Kosztem takiej perspektywy jest konieczność skupienia się tylko na wybranych aspektach zjawiska i pominięcia wielu zagadnień dotyczących szerszych kontekstów warunkujących zarówno częstość rozwodów, przebieg procesu rozwodowego, jak i społeczne i psychologiczne skutki rozpadu małżeństw. Autor pomija więc ważne konteksty kulturowe, co z racji wykorzystywanych danych (amerykańskie i polskie), ma istotne znaczenie dla rozumienia rozwodów. Wydaje się jednak, że ta niedoskonałość jest rekompensowana wnikliwością rozważań metodologicznych.

Odpowiadając na pytanie o wkład w naukę przedstawionego osiągnięcia naukowego habilitanta należy stwierdzić, że na gruncie krajowym jest on istotny. Niełatwo jest właściwie dziś wyobrazić sobie prowadzenie empirycznych badań nad rozwodami bez zapoznania się z dorobkiem dr. Rydzewskiego w tym zakresie, zawartym w omawianym cyklu artykułów. Podkreślając wartość dzieła habilitanta jako wkładu w naukę zwrócić należy uwagę zwłaszcza na następujące sprawy:

- Osiągnięcie koncentruje się na metodologicznym wymiarze badań rozwodów wykorzystując szeroki materiał analityczny skali międzynarodowej. Refleksja nad metodologią empirycznych badań rozwodów jest rzadkością na całym świecie. Zazwyczaj bowiem aspekt ten traktowany jest jako niezbyt istotny w porównaniu do samych wyników prowadzonych badań. Habilitant z kolei sam proces planowania badania, operacjonalizacji wskaźników, konstrukcji narzędzi, sposoby analizowania zebranego materiału, formułowanie wniosków oraz problem jego spójności i jakości uczynił centralnym punktem swego zainteresowania. Sprawia to, że przedstawione do oceny artykuły mają charakter wyjątkowy.
- Osiągnięcie przybliży polskim badaczom rozwodów wiedzę na temat głównych tendencji teoretycznych i metodologicznych rozwijanych przez badaczy amerykańskich. Wprawdzie duża część analizowanego przez habilitanta materiału pochodzącego ze specjalistycznych czasopism naukowych nie jest już najnowsza, niemniej jednak trudno byłoby również uznać ją za nieaktualną. Tym bardziej, że materiał, jaki habilitant poddał krytycznemu przeglądowi był bardzo bogaty.

- Osiągnięcie przybliży polskim badaczom rozwodów niektóre teoretyczne ujęcia tego zjawiska ukazując możliwie sposoby ich zastosowań oraz ich konsekwencje. Habilitant stara poddać empirycznej weryfikacji teorii np. Levingera i Kressela uzyskując odpowiedzi dotyczące ich uniwersalności i możliwości zastosowania do interpretacji rozwodów w kontekście pozaamerykańskim, do którego pierwotnie się odnosiły. Próby takie w polskiej socjologii podejmowane są niezwykle rzadko.
- Osiągnięcie przybliży polskim badaczom problematykę wykorzystania dostępnych baz danych do konkretnych celów i problemów badawczych. Dziś coraz trudniej jest prowadzić samodzielne badania empiryczne zbierając dane pierwotne w terenie. Pojawia się zatem potrzeba korzystania z danych już zgromadzonych, szczególnie o charakterze reprezentatywnym, które mogłyby zostać poddane wtórnej analizie podporządkowanej ściśle określonym założeniom. Wydaje się, że tego typu podejście w Polsce jest niezbyt powszechne, a habilitant kompetentnie pokazuje związane z nim zalety i ograniczenia.
- Osiągnięcie charakteryzuje się oryginalnym i ukazującym wiele możliwości sposobem wykorzystania metod statystycznej analizy wyników. Habilitant ze swobodą korzysta z bogatego repertuaru zaawansowanych procedur statystycznych, co – trzeba przyznać – jest stosunkowo rzadkie wśród polskich socjologów, zwłaszcza zajmujących się problematyką rodziny i rozwodów. Praktyczna weryfikacja określonych rozwiązań metodologicznych i statystycznych, jaką proponuje dr Rydzewski, z pewnością wnosi poważny wkład w rozwój polskiej socjologii.

3. Charakterystyka i ocena dorobku habilitanta wg kryteriów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r.

Ocena w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych w obszarze nauk społecznych (§ 3)

- Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie JCR lub na liście ERIH

Habilitant opublikował 5 artykułów w czasopismach znajdujących się w bazach Journal Citation Reports (JCR), European Reference Index for the Humanities (ERIH), w bazie Web of Science (WoS), Scopus, Index Copernicus, Social Science Research Network (SSRN, EBSCO, BazTech). Ukazały się one na łamach periodyku naukowego „Problemy Ekorozwoju – Problems of Sustainable Development” w latach 2010 (1 artykuł – IF 1,98), 2012 (1 artykuł – IF b.d.), 2013 (1 artykuł – IF 1,51), 2015 (1 artykuł – IF 0,80) i 2016 (1 artykuł – IF 0,80). Wszystkie artykuły opublikowane były w języku angielskim i dotyczyły różnych zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem.

Ocena w zakresie osiągnięć naukowo badawczych (§ 4)

- Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach WoS lub na liście ERIH

W wykazie publikacji habilitanta znalazły się 2 monografie, których dr Rydzewski był współautorem, w tym 1 w języku angielskim: *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy Lubelszczyzny*, Lublin: Wydawnictwo WSPA 2011, ss. 361 (+Aneks) oraz *Social and institutional aspects od homeless in the Lublin Province*, Lublin: Wydawnictwo WSPA 2011, ss. 128 (+Aneks). Obie książki są raportami z badań, w których habilitant uczestniczył jako badacz. W pierwszej z tych książek znajdują się 3 artykuły autorstwa dr Rydzewskiego: *Niepełnosprawność i praca zawodowa* (s. 9-18), *Niepracujący niepełnosprawni: sytuacja zawodowa, ekonomiczna i psychospołeczna* (s. 19-86) i *Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w opiniach przedstawicieli rynku pracy* (s. 249-280). Z kolei w drugiej z wymienionych publikacji zamieszczono 1 artykuł *Life situation of the homeless* (s. 45-78). Habilitant opublikował też 1 artykuł w „Studiach Demograficznych” (*Pomiar postaw wobec legalności aborcji*, 1996, nr 3, s. 69-74), które mają zasięg ogólnokrajowy i znajdują się obecnie na liście B wykazu czasopism naukowych MNiSW.

- Autorstwo lub współautorstwo opracowań zbiorowych, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz
Habilitant opublikował 5 artykułów w pracach zbiorowych, które ukazywały się w latach: 1997 (1 artykuł), 2001 (1 artykuł), 2008 (1 artykuł), 2009 (1 artykuł), 2013 (1 artykuł), przy czym jeden z tych artykułów jest w języku angielskim. Habilitant jest autorem 14 raportów badawczych zawierających analizy materiału empirycznego zgromadzonego podczas badań, w których brał udział. Większość tych raportów nie było publikowanych lub jest opublikowanych w wersji elektronicznej. Raporty te zostały opracowane w latach 2000-2016. Ponadto przygotował 6 tematycznych ekspertyz statystycznych (dostępnych w Internecie) obejmujących materiał z badań „Kapitał intelektualny Lubelszczyzny 2010-2013” (datowane na 2011 i 2012 r.).
- Sumaryczny impact factor według listy Journal Citation Reports (JCR) zgodnie z rokiem opublikowania
Sumaryczny IF zgodny z rokiem opublikowania wynosi 5,09.
- Liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)
Liczba cytowań według bazy Web of Science wynosi 6.
- Indeks Hirscha według bazy Web of Science (WoS)
Indeks Hirscha według bazy WoS wynosi 2.
- Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi i udział w tych projektach
Habilitant brał udział w 2 międzynarodowych projektach badawczych (jako badacz): „Komunikacja dla integracji – sieci społeczne dla różnorodności” finansowym ze środków UE i RE na zlecenie UM Lublin (2014), oraz „Lublin dla wszystkich. Partycypacyjny model zarządzania różnorodnością” finansowanym z Funduszu Szwajcarskiego na zlecenie UM Lublin we współpracy z kantonem Neuchatel (2013-2014). Dr Rydzewski uczestniczył też w 11 krajowych projektach badawczych, w tym w 2 jako ich kierownik, a w pozostałych jako badacz lub ekspert. Wśród tych projektów badawczych wymienić można cały cykl badań dotyczących ogólnie postaw mieszkańców miast wobec swoich miejsc zamieszkania, badania bezrobotnych, bezdomnych, niepełnosprawnych, absolwentów uczelni. Projekty te przeważnie dotyczyły Lublina lub regionu lubelskiego, a były finansowane z funduszy europejskich.
- Międzynarodowe lub krajowe nagrody
Dr Rydzewski nie wymienia w swoim autoreferacie żadnych międzynarodowych lub krajowych nagród, jakie otrzymał.
- Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych
Habilitant w swoim autoreferacie zawarł informacje o udziale w konferencjach za lata 2010-2016. Wygłosił w tym czasie 8 referatów na konferencjach naukowych krajowych i 1 referat na konferencji międzynarodowej. Wszystkie referaty były wygłoszone w języku polskim, a wśród wymienianych konferencji dominowały lokalne i regionalne.

Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta (§ 5)

- Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych
Habilitant brał udział w 2 międzynarodowych projektach badawczych. Wśród innych projektów, w jakich uczestniczył dr Rydzewski, 6 było finansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego lub Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
- Udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub w komitetach organizacyjnych tych konferencji
Dr Rydzewski uczestniczył z referatami w 8 konferencjach naukowych krajowych i 1 międzynarodowej, a także przewodniczył sesjom na 2 konferencjach (w latach 2010-2016).
- Otrzymane nagrody i wyróżnienia
Habilitant w swoim autoreferacie nie podaje żadnych nagród i wyróżnień, które uzyskał.
- Udział w konsorcjach i sieciach badawczych
Habilitant nie podaje w swoim sprawozdaniu z dorobku udziału w konsorcjach i sieciach badawczych.

- Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami

Habilitant nie podaje żadnych zdarzeń w tym punkcie.

- Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Habilitant jest redaktorem statystycznym e-czasopisma „Konteksty Społeczne” wydawanego przez Instytut Socjologii UMCS. Ponadto jest redaktorem naczelnym „Gazety Horynieckiej”, regionalnego pisma popularyzującego wiedzę o okolicach Horyńca.

- Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr Rydzewski jest członkiem czterech międzynarodowych towarzystw naukowych: American Association for Public Opinion Research, International Sustainable Development Society, Data Science Association, New Media Professionals Association, a także dwóch ogólnopolskich organizacji naukowych: Polskiego Towarzystwa Socjologicznego i Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (wiceprezes zarządu oddziału lubelskiego).

- Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Wśród osiągnięć dydaktycznych habilitant wskazuje posiadanie przez niego Certyfikatu Akredytacji IBM SPSS, dzięki czemu studenci 6 roczników socjologii otrzymali certyfikaty IBM SPSS Technology Expert oraz ukończenie szkoleń „Nauczanie metodą projektów w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi” oraz szkolenia „Jak pracować z młodzieżą z pokolenia Facebooka?”. Habilitant prowadził zajęcia w zakresie podstawowej specjalizacji, a mianowicie metodologii badań społecznych oraz statystyki. Prócz tego tematyka prowadzonych zajęć dydaktycznych obejmowała zagadnienia związane z problemami społecznymi, technologiami informatycznymi i socjologią turystyki. Działania popularyzatorskie habilitanta skupiały się głównie na popularyzacji historii Roztocza Południowego i ziemi lubaczowskiej. Dr Rydzewski jest autorem dwóch książek krajoznawczych (opublikowane w 2009 i 2015 r.). Współpracuje także z redakcją „Gazety Horynieckiej”, pisma popularyzującego wiedzę o regionie.

- Opieka naukowa nad studentami

Habilitant posiada duże doświadczenie w zakresie opieki naukowej nad studentami – ogółem wypromował ponad 250 prac, z których przeważającą część stanowiły prace licencjackie. Pełnił również funkcję opiekuna kół naukowych studentów socjologii, w ramach której organizował i prowadził wakacyjne praktyki wyjazdowe oraz współpracował przy studenckich projektach badawczych.

- Opieka naukowa nad doktorantami

W świetle sprawozdania złożonego przez habilitanta nie pełnił on bezpośrednio i formalnie opieki naukowej nad doktorantami jako promotor pomocniczy. Przez trzy lata prowadził jednak dla doktorantów socjologii w KUL konwersatorium pt. Praktyczne aspekty prowadzenia ilościowych badań terenowych w socjologii, które – jak można się domyślać – miały charakter metodologicznego wsparcia prac badawczych doktorantów.

- Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych i akademickich

Habilitant (przed doktoratem) otrzymał stypendium naukowe w Tilburgu sfinansowane przez Uniwersytet w Nijmegen.

- Wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne

Habilitanta wyróżnia aktywność jeśli chodzi o współpracę ekspercką i działalność badawczą na rzecz instytucji publicznych. Opracował 6 recenzowanych ekspertyz statystycznych w ramach dużego projektu Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie „Kapitał intelektualny Lubelszczyzny 2010-2013”. Ponadto przygotował kilka raportów z badań (w większości niepublikowanych) dla jednostek samorządowych, a także dla wojewódzkiego urzędu pracy i szpitala wojewódzkiego.

- Udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Habilitant uczestniczył w Grupie Wsparcia w ramach projektu realizowanego dla Urzędu Miasta Lublin jako jej członek. W swoim referacie nie wymienia żadnych komisji konkursowych, w których brał udział.

- Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych

Habilitant recenzował 3 artykuły naukowe dla ogólnopolskich czasopism naukowych, 1 projekt badawczy oraz 1 raport z badań.

4. Podsumowanie dorobku habilitanta wg kryteriów zawartych w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r.*:

Dorobek habilitanta w zakresie kryteriów przewidzianych ww. *Rozporządzeniem* należy ocenić jako spełniający warunki ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Ogólna liczba publikacji dr. Rydzewskiego (po doktoracie) nie jest zbyt wysoka – ogółem obejmuje 19 artykułów (w czasopiśmie i pracach zbiorowych), 2 monografie (współautorstwo), 15 raportów z badań i 6 ekspertyz statystycznych. Niemniej jednak dr Rydzewski publikuje w zagranicznych czasopiśmie znajdujących się w najważniejszych bazach bibliometrycznych. Wśród artykułów nie zaliczonych przez habilitanta do głównego dzieła będącego podstawą przewodu habilitacyjnego znajduje się również 1 artykuł opublikowany w ogólnopolskim czasopiśmie naukowym z listy B. Wymienione publikacje wyróżniają się wysokim poziomem merytorycznym, jasną strukturą formalną, dbałością o logikę rozumowania i prezentację materiału dowodowego, a także jasnością i precyzją języka. Wykorzystują najnowsze ustalenia teoretyczne i nowoczesne rozwiązania metodologiczne. Liczba cytowań publikacji dr Rydzewskiego wynosi 6, sumaryczny *impact factor* (JCR) 5,09, a indeks Hirscha 2. Wprawdzie wskaźniki te nie należą do najwyższych, niemniej jednak świadczą o tym, że opracowania dr Rydzewskiego są znane i znajdują się w obiegu naukowym.

Szczególnie wysoka jest aktywność habilitanta w zakresie badań naukowych o charakterze diagnostycznym i aplikatywnym, co świadczy też o wysokich umiejętnościach pozyskiwania źródeł finansowania i współpracy z podmiotami spoza sfery nauki. Potwierdza to fakt uczestnictwa przez dr Rydzewskiego w wielu projektach, najczęściej realizowanych w zespole. To z kolei świadczy o umiejętnościach pracy zespołowej, a także samodzielnego kierowania zespołami badawczymi. Dr Rydzewski kierował też przez 2 lata Katedrą Socjologii w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie. Warto dodać, że habilitant uczestniczył w realizacji międzynarodowych projektów badawczych. Ponadto, pracę zespołową realizuje jako redaktor statystyczny naukowego czasopisma (w wersji elektronicznej) oraz w działalności towarzystw naukowych (w tym międzynarodowych), których profil odzwierciedla jego zainteresowania badawcze.

Dr Rydzewski posiada bogate doświadczenie dydaktyczne, przy czym problematyka prowadzonych przez niego zajęć (głównie na: KUL, WSPiA, UMCS) również jest ściśle związana z ogólnym profilem sylwetki naukowej – dominują zajęcia związane z metodologią badań społecznych i statystyką. Podkreślić trzeba fakt posiadania przez habilitanta certyfikatu IBM SPSS, który podlega procedurom kontroli jakości nauczania. W swojej karierze naukowej wypromował ponad 250 prac dyplomowych (głównie licencjackich), a liczba ta poświadcza umiejętność kierowania rozwojem młodych adeptów nauki.

Aktywność konferencyjna dr Rydzewskiego nie jest zbyt imponująca (w ciągu 7 lat uczestniczył z referatami tylko w 9 konferencjach), co niewątpliwie stanowi znaczne ograniczenie naukowego obiegu wyników prowadzonych badań i dociekań teoretycznych. Godne podkreślenia jest natomiast zaangażowanie habilitanta w działalność popularyzatorską i upowszechniającą naukę oraz działalność kulturalną i regionalistyczną.

5. Konkluzja

W oparciu o kryteria oceny zawarte w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r.* dorobek naukowy habilitanta oraz jakość publikacji przedstawionych jako główne osiągnięcie zasługują na ocenę pozytywną i stanowią istotny wkład w naukę, a tym samym pozwalają na sformułowanie wniosku o podjęcie dalszych czynności w przewodzie habilitacyjnym dr. Pawła Rydzewskiego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie socjologia.



dr hab. Dariusz Wadowski